

Een plek waar de regio en de wereld elkaar ontmoeten

Geachte genodigden,
Beste collega's en studenten,
Dames en heren,

Wat doet het goed om hier te zijn en om tradities te kunnen hernemen. Ik denk aan de togastoet, vanochtend in de binnenstad. Maar ook aan dit – aan deze zitting, aan het feit dat we hier vandaag samenkomen om een nieuw academiejaar te openen. Niet in beperkt gezelschap, zoals vorig jaar, maar met iederéén die UHasselt en Hogeschool PXL een warm hart toedraagt.

De draad weer oppikken. Dat is waar vandaag eigenlijk om draait. Dat is ook wat ik met mijn speech vandaag wil doen. Ik ga even terug in de tijd – naar 19 september 2019. Toen hadden we het hier over de wereld. Over de internationale ambities van UHasselt en PXL. Niemand die dan had kunnen vermoeden dat die wereld enkele maanden later wel *héé!* klein zou worden – beperkt tot de vier muren van ons eigen huis... De coronacrisis heeft die internationale ambities niet uitgewist. Reizen was onmogelijk; elkaar fysiek ontmoeten kon lange tijd niet. Maar onze partnerschappen met wetenschappers, universiteiten en instituten in het buitenland bleven intact. Internationale consortia werkten door. Nieuwe samenwerkingen zagen het levenslicht. Pandemie of niet.

Onze internationale agenda is met andere woorden *springlevend*. Dat was vóór COVID-19 het geval en dat is vandaag nog steeds zo. Ik verwijs graag naar onze uitstekende, stijgende posities in de internationale rankings. De cijfers die u ziet, vertellen in wezen het verhaal van een universiteit met een groeiende onderwijs- en onderzoeksreputatie in het buitenland. De top vijftig van beste jonge universiteiten wereldwijd. De top twee procent van beste hoger-onderwijsinstellingen ter wereld. De top 25 in de lijst van 'best performers' wereldwijd op vlak van samenwerking met andere universiteiten en bedrijven (*een nieuwe topositie in U-Multirank waarop we erg trots zijn!*). Zulke posities zijn niet evident. Ze komen niet uit de lucht vallen. Dat we nu al enkele jaren goed scoren, is te danken aan het harde werk van alle collega's en van hun voortdurend streven naar excellentie. (En ik ben hen daar enorm dankbaar voor!)

Tevredenheid is dus op zijn plaats. Maar we mogen niet zelfvoldaan worden. Want er is nog werk aan de winkel. UHasselt moet *nóg* meer de plek worden waar de regio en de wereld elkaar ontmoeten. We moeten een *nóg* sterker netwerk uitbouwen van kwalitatieve partners in Europa en daarbuiten. We moeten onze organisatie *nóg* aantrekkelijker maken ook voor buitenlandse studenten en onderzoekers... Precies daarom hebben we 'internationaal' gekozen als een van onze vier zogenaamde 'transversale beleidsthema's' – onze grote prioriteiten voor de komende jaren, zeg maar. En ik wil hier vandaag graag stilstaan bij wat dat dan precies betekent.

Om te beginnen betekent het dat UHasselt zich blijft engageren in het Globale Zuiden.

Universitaire ontwikkelingssamenwerking gaat gepaard met obstakels, begripsverwarring, verschillende verwachtingspatronen en infrastructurele uitdagingen. Maar ook met: knappe onderzoeksresultaten, kwalitatief hoogstaande doctoraten, duurzame contacten en

mooie opportuniteiten voor staf- en studentenmobiliteit. UHasselt heeft binnen VLIR-UOS – het Vlaamse kader voor universitaire ontwikkelingssamenwerking – een enorm sterk trackrecord. En daar mogen we fier op zijn. Ik zet enkele feiten op een rij.

- UHasselt kreeg begin dit jaar de coördinatie toegewezen van liefst twéé IUS-programma's (*IUS staat voor Institutionele Universitaire Samenwerking*). Twee van in totaal slechts vijf nieuwe IUS-programma's die in 2021 werden toegekend. Eén in Lubumbashi (Congo) en één in Dar Es Salaam (Tanzania). Het gaat om tienjarige projecten van telkens zes miljoen euro, waarbij we het onderwijs, onderzoek en beheer van lokale universiteiten sterker proberen te maken. We zorgen ervoor dat die instellingen hun gemeenschap beter kunnen dienen te midden van alle uitdagingen. Of het nu gaat om groeiende milieuproblemen in een regio getekend door mijnontginning (zoals in Lubumbashi). Of om problemen met huisvesting, energie, water, voeding en erfgoed in een metropool bedreigd door overbevolking (zoals Dar Es Salaam).
- De coördinatie van die twee nieuwe initiatieven komt bovenop acht lopende IUS-programma's in Boliviaë, Cuba, Congo, Ethiopië, Marokko, Tanzania en Vietnam (waarvan we er twee coördineren: in het Congolese Kisangani en het Marokkaanse Meknès). Dat maakt dus in totaal tien IUS-projecten in zeven verschillende landen.
- Naast die IUS-programma's is UHasselt betrokken in vijftien Zuidprojecten met partners in zeven landen. Die verschillende projecten bestrijken haast evenveel disciplines en topics. Wetenschappers uit Noord en Zuid werken onder meer aan een snellere diagnose van tuberculose; en betere scholing voor toekomstige cardiologen. Ze ontwikkelen samen duurzame technologieën om milieuvervuiling te verminderen; en trainingsprogramma's om *big data* beter te kunnen analyseren.
- Dit alles vertaalt zich ook in een groeiend aantal middelen dat we via VLIR-UOS binnenhalen. In 2015 ging het om 1,96 miljoen euro, in 2017 om iets meer dan 2 miljoen. In 2020 zaten we aan 3,10 miljoen euro – 11 procent van het totale budget (iets minder dan VUB). Ter vergelijking: ons aandeel in de jaarlijkse werkingstoelage voor Vlaamse universiteiten – berekend op basis van onderwijs- en onderzoeksparamaters (zoals het aantal opgenomen studiepunten en het aantal doctoraten) – ligt momenteel op 6,3 procent.

Deze Zuidprojecten en IUS-programma's vormen samen een krachtig instrument om menselijk kapitaal te versterken en het leven van de lokale bevolking – sámen met die lokale bevolking – gezonder, veiliger en beter te maken. Goed onderwijs en onderzoek kunnen een hele regio economisch opkrikken, overbevolking tegengaan, gelijkheid tussen mannen en vrouwen bevorderen en economische migratie afremmen. Dáárom hecht UHasselt dus aan ontwikkelingssamenwerking. En dáárom steunt ze ook het engagement van de federale regering om de uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking te laten groeien richting de 0,7 procentnorm van de Verenigde Naties.

Beste collega's, VLIR-UOS biedt vruchtbare grond voor samenwerking tussen universiteiten en hogescholen. Zo zijn UHasselt en PXL partners in het nieuwe IUS-programma in Dar Es Salaam. En het goede nieuws is dat in het volgende vijfjarenprogramma van VLIR-UOS, voor de periode 2022-2026, actief wordt ingezet op zogenaamde 'associatieve projecten'. Dat zijn projecten waarbij we gebruikmaken van elkaars expertise, ondersteuning en netwerken. Ik hoop dat er in de komende jaren dan ook nog méér ideeën zullen groeien voor samenwerking tussen onze twee instellingen op vlak van ontwikkelingssamenwerking. Om het in PXL-termen te zeggen: *laten we samen uitbreken, in de wereld.*

Dames en heren,

Naast een blijvende betrokkenheid in het Globale Zuiden, is het van het grootste belang om de mobiliteit van onze studenten te verhogen.

In mijn laatste jaar rechten trok ik op Erasmus naar Bologna. Ik wist niet goed waaraan ik mij kon verwachten. Maar in een jaar leerde ik het land en de cultuur écht kennen (*weg van de clichés van pizza en pasta*). Ik leerde er mijn plan trekken (want ik kon niet meer elk weekend naar huis pendelen). En ik heb er vrienden gemaakt. Kortom: die uitwisseling heeft mijn studies verrijkt en mijn blik verbreed. Zonder overdrijven: het was één van de mooiste jaren uit mijn leven.

Ik gun elke student net zo'n fantastische ervaring. Maar ik besef ook dat niet elke student daarop zit te wachten. UHasselt-studenten lijken eerder terughoudend als het gaat om een verblijf in het buitenland. Sommigen vinden het idee om een semester in een ander land te spenderen, eng. Ze vrezen de taalbarrière en cultuurverschillen – en vooral de gevolgen daarvan voor hun studies. We zien dat ook terug in de cijfers. In een normaal academiejaar gaan tussen de 170 en 180 bachelor- en masterstudenten op uitwisseling – voor een studie of een stage, binnen of buiten het Erasmusprogramma. Volgens cijfers van de *Databank Hoger Onderwijs*, voor academiejaar 2017-2018, volgde 10,31 procent van onze afgestudeerden een deel van zijn of haar opleiding in het buitenland. De kloof met UAntwerpen (10,47 procent) of zelfs UGent (11,45 procent) is niet heel groot, maar we liggen nog ver achterop in vergelijking met koploper VUB (20,25 procent).

Dames en heren, de ambitie moet zijn om toe te groeien naar de norm die de EU zichzelf eerder al oplegde: 20 procent van de hoger-onderwijsstudenten in de Unie moet een buitenlandse ervaring hebben opgedaan. Van dat streefdoel zijn we nog ver verwijderd, maar het kán. Kijk naar de VUB.

Voor alle duidelijkheid: dit betekent niet dat we elke UHasselt-student gaan verplichten om naar het buitenland te gaan. Uiteraard niet. Wél zullen we drempels zoveel mogelijk verlagen. Belangrijk is bijvoorbeeld dat we zorgen voor een diverser aanbod, met meer bestemmingen en met aantrekkelijke alternatieven voor semesteruitwisselingen. Ik denk dan aan zomerscholen, mobiliteiten van slechts enkele weken of aan virtuele mobiliteit. Het is net daarom dat UHasselt werk maakt van aansluiting bij een *European University Alliance*. Zo'n netwerk van Europese universiteiten zal méér opportuniteiten creëren voor uitwisseling en mobiliteit – van traditionele tot minder traditionele vormen. En dat in twéé richtingen: ván en náár UHasselt.

Dat brengt me meteen bij mijn volgende punt: ook de instroom van buitenlandse studenten moet omhoog. UHasselt moet met andere woorden aantrekkelijker worden voor studenten uit andere landen.

UHasselt heeft een relatief kleine populatie internationale studenten. In academiejaar 2020-2021 had 10,6 procent van de 5.829 bachelor-, master-, en schakelstudenten de buitenlandse nationaliteit. Het aantal internationale doctorandi lag in verhouding veel hoger (liefst 47 procent van de 713 PhD-studenten had de niet-Belgische nationaliteit). Dat die doctorandi hun weg naar UHasselt vinden, is niet zozeer het probleem. Integendeel zelfs. Het probleem zit 'm in die mismatch, want het betekent dat veel internationale PhD-studenten van een andere universiteit komen – en dat maakt het rekruteren van kandidaten en het inschatten van hun profiel en kwaliteiten soms moeilijker.

Andere landen zitten niet stil. De *'war for talent'* woedt volop. Vlaanderen heeft dan ook de terechte ambitie om door te stoten tot in de voorhoede van innovatieve kennisregio's in Europa. Ze is er terecht trots op dat ze drie procent van haar bbp spendeert aan onderzoek en innovatie. Dat is de verdienste van opeenvolgende Vlaamse regeringen, die steeds fors hebben geïnvesteerd in kennis en wetenschap. Vlaanderen is ook altijd blijven inzetten op het aantrekken van internationaal toptalent (denk onder meer aan het *Master Mind Scholarship Programme*). Dit stelt ook UHasselt voor haar verantwoordelijkheid. Dus: wat kunnen wij doen om méér buitenlandse brains aan te trekken?

- Kwaliteitsvolle Engelstalige programma's vormen een magneet voor jong talent wereldwijd. Daarom zullen we moeten blijven investeren in onze Engelstalige masterprogramma's en nauw blijven samenwerken met de andere Vlaamse

universiteiten binnen interuniversitaire opleidingen als de *Master in Global Health*. Die hebben tenslotte weerklank tot ver buiten Limburg, Vlaanderen en Europa.

- Tegelijkertijd moet UHasselt sterker inzetten op onder meer Engelstalige postgraduataten, korte opleidingen en summer schools die voortborduren op haar toponderzoek en die de nodige interesse wekken van ook buitenlandse *brains*.
- Onze nieuwe opleidingen – waarmee we volgend academiejaar hopen te starten – bieden dan weer een geweldige opportuniteit om ook *Engelstalige* opleidingsonderdelen op te nemen in het curriculum.
- Ook ons internationale netwerk verder laten groeien, is een must. Op dat vlak hebben we dit jaar alvast stappen vooruitgezet, met de toetreding tot de *Copernicus Alliance* en het *Global Pandemic Network* (het onderzoeksnetwerk rond pandemieën). De volgende uitdaging wordt om aansluiting te vinden bij – ik zei het net al – een van de 41 *European University Alliances*.
- En ik voeg nog één werkpunt toe. Het promoten in het buitenland van ons uniek onderwijs en ons toponderzoek blijft natuurlijk evenzeer een cruciale taak, willen we de internationale visibiliteit van onze universiteit verder vergroten.

Dames en heren, één ding mogen we in dit hele verhaal *nóóit* uit het oog verliezen. Ook onze buitenlandse studenten – en collega's – moeten zich *thuis* voelen op onze campussen. Want ga er maar aan staan: je komt terecht in een land waar je je weg nog niet vindt; de taal niet spreekt; en waarvan je de cultuur niet begrijpt. Gelukkig zijn er vele prachtige initiatieven die de *sense of belonging* – het gevoel 'erbij te horen' – proberen te versterken. Zo zijn er studenten die hun medestudenten uit het buitenland mee op sleeptouw nemen en laten proeven van de *couleur locale*. Of buddy's die een luisterend oor bieden. Binnenkort openen UHasselt en Hogeschool PXL ook *Student Hotspot*, een nieuwe ontmoetingsplek voor studenten uit Limburg en het buitenland.

Cruciaal voor die *sense of belonging*, dat thuisgevoel is natuurlijk ook... taal. En dan gaat het er niet alleen om dat we zoveel mogelijk informatie ook in het Engels ter beschikking stellen. Maar evenzeer dat we een goede kennis van het Nederlands stimuleren. We gaan dan ook *nóg* sterker inzetten op structurele taalondersteuning, met een goed trainingsaanbod. Ook voor de professionele groei van onze internationale collega's is die ondersteuning belangrijk. Als werkgever hebben wij tenslotte de verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat anderstalige docenten het door de Vlaamse Overheid opgelegde niveau Nederlands behalen. Die verantwoordelijkheid nemen we ook. Zo voorzien we in een pittig traject van zeventig uur taalbad en dertig uur individuele training. Maar een makkelijk verhaal is dat niet. Het is continu balanceren, want het betekent dat we soms afscheid moeten nemen van getalenteerde docenten (ondanks al hun inspanningen). Ik kan u verzekeren: dat is en blijft pijnlijk.

Dames en heren,

Mijn verhaal hier vandaag heeft niéts te maken met het lossen van onze regionale rol. Onze wortels liggen hier. Wij zijn dan wel niet meer het 'Limburgs Universitair Centrum', maar we zijn wel nog steeds een Limburgse universiteit. En dat blijven we ook. Al is het maar omdat je een universiteit – en nu paraphraseer ik graag een oud-burgemeester van Diepenbeek – niet op wielen kan zetten en wegrollen.

Als civic universiteit combineren we een lokale agenda met een internationale. Onze wetenschappers bestuderen de waterstand en ecologische kwaliteit van Limburgse beken. Maar dat verhindert niet dat we internationaal publiceren. Ik zal zelfs meer zeggen: onze civic missie en onze internationale agenda *verstärken* elkaar. De regio is ons levend laboratorium, waarin we lokale uitwerkingen van globale uitdagingen bestuderen. Ons

onderzoek naar de effecten van klimaatverandering op de biodiversiteit, bijvoorbeeld, voeren we niet aan de kust of in de Ardennen, maar in het Nationaal Park Hoge Kempen. Kortom: ons laten inspireren door de wereld, de wereld inspireren... Dat kan – dat móet – óók als civic universiteit.

Ook onze ambitie om de uit- en instroom van jong talent te verhogen, wordt voortgedreven door de wetenschap dat de regio daar de vruchten van zal plukken. Limburg heeft in de voorbije tien jaar heel hard en met veel succes ingezet op haar netwerk van incubatoren. In dat regionale ecosysteem van ondernemers, overheden, investeerders en wetenschappers beweegt er vandaag al ontzettend veel. De exportcapaciteit van Limburg verhogen, is de volgende horde die we moeten nemen. En als we die horde met evenveel succes willen nemen als olympisch kampioen Karsten Warholm (*u ziet hem op deze foto in volle actie*), dan hebben we ook hoogopgeleide, mobiele jongeren nodig. Bedrijven zijn voor hun contacten met buitenlandse leveranciers en klanten meer dan ooit op zoek naar mensen die makkelijk hun weg vinden in internationale sectoren en instellingen; mensen die hun talen spreken; en die sterk zijn in interculturele communicatie. Voor het versterken van die internationale blik kijken bedrijven óók naar het hoger onderwijs. En terecht.

Dat brengt me meteen bij m'n laatste punt. Talent – in de regio en daarbuiten – wordt aangetrokken door topinfrastructuur en toponderzoek. Zo eenvoudig is het. Het is dan ook goed nieuws dat we voor de uitbouw ervan kunnen rekenen op financiële ruggensteun vanuit Vlaanderen én deze regio. Ik denk nu vooral aan recente investeringen in onder meer de *Science Tower* die we vorige week openden, met haar *state-of-the-art* laboratoria. Maar ook aan de Health Campus, de toekomstige spil van innovatie en zorg. En aan het *Remote Clinical Monitoring Center* daar, voor het op afstand opvolgen van onder meer risicozwangerschappen. Ik denk aan het op te richten *Green Hydrogen Lab* rond waterstoftechnologie. En aan het onderzoek van ons Expertisecentrum voor Digitale Media rond de toepassing van *virtual, augmented en mixed reality* in bedrijven.

Die fysieke infrastructuur en wetenschappelijke kennisontwikkeling geven zuurstof aan de samenwerking met buitenlandse partners. Ze dragen bij aan onze internationale uitstraling. En ze zijn motoren ook voor regionale ontwikkeling. Ik kan niet genoeg benadrukken hoe noodzakelijk die Vlaamse en Limburgse steun wel is. Want: de verwachtingen van de samenleving ten aanzien van onze universiteit groeien naarmate de uitdagingen groter worden – maar onze budgetten... die groeien niét mee. UHasselt is de Vlaamse Regering, Provincie Limburg, LSM, POM Limburg en LRM dan ook erg dankbaar. Met hun steun kunnen we van onze universiteit écht de plek maken waar de regio de wereld vindt en de wereld de regio.

Dames en heren, beste collega's en studenten,

Onze impact in het Globale Zuiden versterken, de mobiliteit van onze studenten aanzwengelen, méér buitenlands talent aantrekken... Dat zullen we niet in één jaar realiseren. Zoiets vraagt tijd. Maar vandaag spreek ik alvast de hoop uit dat we in dit nieuwe academiejaar voluit gaan voor meer verbondenheid met elkaar, met de regio én met de wereld.

Hierbij verklaar ik het academiejaar 2021-2022 van UHasselt en Hogeschool PXL officieel voor geopend. Ik wens u allemaal een fantastisch en productief werkjaar toe. Eén waarin u alle hordes met veel succes zal kunnen nemen.